

Трофименко В. А., кандидат юридичних наук, доцент

НОРМАТИВНІ АКТИ ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЯК НЕОБХІДНА ЧАСТИНА ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХНЬОЇ СПІВПРАЦІ ІЗ СУСПІЛЬСТВОМ

У публікації аналізується нормативна база європейських країн з позицій наявності правил (кодексів) етичної поведінки поліцейського. З боку досвіду європейських країн робиться аналіз національних Правил етичної поведінки поліцейських. Оцінюючи в цілому Правила позитивно, автор звертає увагу на їхні певні недоліки.

Ключові слова: етика, етична поведінка, правоохоронна система, поліцейський, правила (кодекси) етичної поведінки.

Актуальність теми. Україна йде шляхом євроінтеграції, що потребує оновлення існуючого законодавства, прийняття нових нормативно-правових актів, винайдення нових підходів взаємодії держави і суспільства. Подібні процеси йдуть і у лавах Міністерства внутрішніх справ. З прийняттям нового Закону України «Про Національну поліцію» постала потреба повністю змінити погляд на статус правоохоронця, що потребувало зміни ставлення до нього з боку населення. Цій зміні мають сприяти нормативні акти етичної поведінки правоохоронця, які звертають увагу не стільки на його професійності здібності, скільки на можливості правильної комунікації з громадянами. Тому сьогодні є вкрай актуальною потреба вивчити досвід розвинених країн у цій галузі та проаналізувати національну нормативну базу з цієї проблематики.

Ступінь розробки теми. Наукових оглядів іноземних нормативних актів етичної поведінки на момент підготовки публікації достатньо, але, урахувавши те, що Правила етичної поведінки поліцейських діють менше року, повний їхній аналіз на відповідність європейському досвіду ще потрібно проводити.

Мета публікації – зробити огляд діючих етичних нормативних документів у країнах Європи та США і провести аналіз національних Правил етичної поведінки поліцейських.

Основний текст. Національне законодавство, яке окреслює та регламентує сферу діяльності правоохоронної системи, доволі об'ємне. До нього входять кодекси, наприклад Кримінальний процесуальний кодекс, закони, зокрема Закон України «Про Національну поліцію», та різноманітні підза-

конні нормативні акти, наприклад Положення про організацію первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліцію, затверджене наказом Міністерства внутрішніх справ країни. Уся ця нормативна база торкається виконання професійних обов'язків правоохоронців як представників силових структур. І це не можна вважати неправильним у зв'язку з тим, що статус силової структури вимагає чіткої регламентації діяльності правоохоронної системи з метою зменшення зловживань, настання тяжких наслідків неправомірної діяльності силовиків тощо.

Однак існує ще одна – дуже важлива – сторона існування правоохоронної системи. На думку автора, її можна вважати пріоритетною. Правоохоронець – найчастіше представник національної поліції – є тим посередником, спікером, який доносить своїми діями політику держави у безпековій сфері. Поліціант найчастіше наочно зустрічається з громадянами і представляє державу та її інститути. Тому морально-етичний бік роботи правоохоронця набуває нового значення. Після прийняття нового Закону України «Про Національну поліцію» наказом міністра внутрішніх справ були затверджені Правила етичної поведінки поліцейських [1]. Ураховуючи європейський напрямок розвитку нашої країни, подивимось, чи вдалося посадовцям Міністерства внутрішніх справ урахувати позитивний досвід інших країн.

Фундаментальними документами, на яких базуються акти з морально-етичної поведінки поліцейських, є Кодекс поведінки посадових осіб з підтримки правопорядку [2] та Декларація про поліцію [3], прийняті у 1979 р. Організацією Об'єднаних Націй. Згідно з Декларацією: «реалізація прав людини та фундаментальних свобод розуміє під собою мирне суспільство, яке характеризується порядком та громадською безпекою... тому, якщо поліціям країн-членів пропонуються деонтологічні правила, які враховують права людини та основоположні свободи, то європейська система захисту прав людини може бути лише укріплена». Кодекс також акцентує увагу на дотриманні прав людини, на створенні низки бар'єрів, етичного зокрема, проти свавілля та зловживання посадовими повноваженнями «посадовими особами з підтримки правопорядку».

На основі цих міжнародних актів починається розробка нормативних актів стосовно морально-етичного боку роботи правоохоронців. Деякі країни сприйняли їх як закони прямої дії, інша – як такі, що мають рекомендаційний характер. Національні акти з етики регулювали як суто етичні, так і юридичні питання. Варто також додати, що ці акти розробляються в одних випадках у стінах поліцейських служб спеціальними підрозділами, в інших – до розробки залучаються науковці, громадськість тощо. Проаналізуємо деякі з них.

Хартія цінностей Великогерцогської поліції [4], прийнята у Люксембурзі у 2000 р., була розроблена поліцейським відомством і брошурою була

доведена до кожного атестованого робітника поліції. Метою цього документа було довести до відома робітників правила високоморальної поведінки, мотивацію до професійного виконання своїх обов'язків, норми поважного ставлення до громадян. Основними моральними цінностями Хартія визнавала непідкупність, об'єктивність, неупередженість, вірність обов'язку, підкореність особистісних інтересів службовим, творча ініціатива, бажання надати допомогу, бажання встати на захист правопорядку. При цьому поліціанту гарантувались освіта та підвищення кваліфікації за рахунок держави, вільний вираз своєї думки за умови збереження професійної таємниці.

Кодекс поведінки поліцейського Королівської поліції Північної Ірландії набрав сили 2001 р. Метою Кодексу було показати почесний статус правоохоронця, роз'яснити поліціантам їхні обов'язки. Особлива увага була приділена формуванню принципів соціального партнерства з населенням. Поряд з традиційними для таких актів нормами (до речі, багато норм фактично дублювали зміст Кодексу ООН) цей документ містив положення про права поліцейських та умови їхньої роботи. Кодекс вимагав створити умови роботи, вільні від тиску, дискримінації, напруженості, стурбованості. Важливо відмітити, що з прийняттям кодексу у Північній Ірландії проводилась доволі серйозна роз'яснювальна робота. У 2008 р. набрала сили нова редакція цього документа.

Кодекс етики поліцейських служб королівства Бельгія було розроблено поліцейським відомством із залученням Ради мерів королівства та громадськості і затверджено у 2006 р. Згідно з нормами Кодексу співробітники поліції повинні ставитись до своїх громадських та службових обов'язків відповідально, чесно, неупереджено відповідно до закону та наданих повноважень, поважати право та основні свободи громадян, їхню людську гідність. Чи не вперше Кодекс окремо вимагає шановного ставлення до самих уразливих прошарків населення. Кодексом підкреслюються роль керівництва у формуванні морально-етичних цінностей підлеглих, важливість постійної комунікації з підлеглими з метою створення творчого та конкурентного середовища у підрозділі. Установлено оригінальну форму контролю за якістю роботи правоохоронця: керівник та підлеглий дискутують з цього приводу із залученням усіх представників підрозділу та заслуховуванням їхніх думок. Якщо робітника оцінено добре за виконану роботу, його може бути заохочено та премійовано за рішенням керівництва.

Кодекс професійної етики поліції Нідерландів [5] вступив у дію у 2013 р. Він дещо відрізняється від інших подібних документів. По-перше, його зміст направлено не тільки на поліцейських, а й на пересічних громадян, по-друге, використовується специфічна мовленнєва конструкція: мова йде від першої

особи (поліціанта). Правоохоронець немовби спілкується з громадянами, пишається своїм статусом та розкриває зміст основних етичних цінностей поліцейського: чесності, надійності, мужності, обов'язковості, незалежності у своїх діях, професійності.

Цікавий досвід у досліджуваній галузі мають країни – лідери Європейського Союзу: Франція та Німеччина.

Формування німецької поліцейської деонтології почалось після Другої світової війни в період поділу країни на окупаційні зони. Перші норми професійної етики були сформульовані урядом Великобританії та впроваджувались у зоні впливу цієї країни в Німеччині. Вони мали назву «Сім заповідей для поліцейських» (1945 р.). Розглянемо їх. Перша заповідь проголошує, що державна служба є проявом особливої довіри уряду. Цю довіру посадовець повинен виправдати виконанням своїх обов'язків. Друга звертає увагу на публічність посади поліцейського, що автоматично робить його особою, яка сильно критикується. Тому своєю поведінкою та поведінкою родини він повинен робити все, щоб запобігати критиці. Третя заповідь каже, що широкі повноваження не підвищують статус поліцейського, а роблять службовцем в очах громадян. Четверта роз'яснює професійно-моральні якості. Цікавим є зміст п'ятої заповіді: «Поліцейський посадовець повинен пишатися фактом своєї приналежності до поліції. Повинна проявлятися (крім наведених вище якостей) в осанці, особистій гігієні, однострої». Шоста заповідь формулює правила поведінки робітників у колективі та дає поняття дисципліни. Сьома вимагає від поліцейського не зупинятись в професійному та особистому розвитку: «Поліцейський чиновник повинен добровільно підвищувати свою загальноосвітню підготовку, професійні знання і фізичну підготовленість. Він не повинен бути кар'єристом, але зобов'язаний робити все, щоб стати гарним поліцейським». Таким чином, можна побачити, що ці невеличкі норми охоплюють фактично всі сторони життя та роботи поліцейського [6].

Згодом, з прийняттям ООН Кодексу поведінки посадових осіб з підтримки правопорядку, ФРН визнала його пряму дію на своїй території. Також деякі його норми було включено до різних нормативно-правових актів, які регулювали діяльність поліції.

Деонтологічний кодекс поліції Франції став результатом двох реформ французької поліції 1966 та 1986 рр. Він регулює не тільки етичні, а й суто правові питання. Кодекс містить три частини та 20 статей. Кодекс закріплює, що виконання поліцейських функцій базується на суворому дотриманні Декларації прав людини і громадянина, Конституції, міжнародних конвенцій і законів. Його мета в тому, щоб укріпляти зв'язки між силами внутрішньої безпеки та населенням, розмістивши у центр громадянських проблем поліцейських і жандармів.

Кодекс надає поліцейським і жандармам необхідні орієнтири їхніх дій та операцій, а також розкриває основні цінності службових обов'язків: лояльність до республіканських інститутів, чесність, неупередженість, допомога громадянам під час служби та у неслужбовий час, обов'язок постійної готовності служити, дотримання та збереження професійної таємниці тощо. Недотримання цих цінностей несе відповідальність порушника.

Кодекс підкреслює обов'язок держави та керівництва захищати життя і здоров'я поліцейських та їхніх родин. Правоохоронці та члени їхніх родин користуються правовим захистом від дій, скоєних проти них у ході виконання службових обов'язків або у зв'язку з ними, а також у випадку судового слухання, яке впливає з виконання службових обов'язків. Особливо підкреслюється роль міністра внутрішніх справ (ст. 12): «Міністр внутрішніх справ захищає працівників Національної поліції від загроз, насильства, самоправства, образ, наклепів і несправедливості, жертвами яких вони можуть стати при виконанні службових обов'язків» [7]. Таким чином, французький акт є найбільш структурованим і формальним.

Ознака формальності фактично повністю відсутня в Морально-етичному кодексі поліцейського США. Моральний кодекс поліцейського США має вигляд декларації від першої особи і є найкоротшим. Прочитуємо його: «Як офіцер поліції, я вважаю своїм основним обов'язком служити людині: охороняти життя і власність моїх співгромадян, захищати довірливих від обману, слабких від пригнічення і залякування, мирних громадян — від насильства і безладів, поважати конституційні права всіх людей на свободу, рівність та справедливість.

В особистому житті я обіцяю бути прикладом для інших: я буду мужнім і спокійним перед небезпекою, буду намагатись стримувати свої чуття і постійно піклуватись про добробут інших.

Будучи чесним у думках і вчинках, особистих і службових справах, я буду беззаперечно виконувати закони моєї країни та службові інструкції.

Усю інформацію конфіденційного характеру, з якою я можу стикнутись або яка буде передана мені для виконання службових обов'язків, я до кінця днів своїх буду тримати в таємниці, якщо розкриття цих даних не буде необхідним у ході служби. Я обіцяю не втручатись у чужі справи і ніколи не дозволю особистим симпатіям, упередженням, злоби або дружнім відчуттям впливати на мої рішення.

Будучи безкомпромісним до злочинців і невідступного переслідування злочинців, я буду нести службу добросовісно та ввічливо без загравань та прихильностей, злоби та інших намірів, ніколи не застосовувати непотрібну силу і ніколи не брати хабарів. Я приймаю відмінний знак мого управління

як символ громадської довіри, яким я буду користуватись до того моменту, поки я дотримуюсь етики поліцейської служби. Я постійно буду прагнути досягнення цих цілей та ідеалів, присвячуючи себе обраній професії — службі в поліції» [8].

Навіть у цьому невеликому тексті ми можемо побачити наступне: перший абзац закріплює основні обов'язки поліцейського (охороняти, захищати, поважати конституційні права), другий абзац показує, що поліцейський завжди повинен бути прикладом у всьому, третій закріплює обов'язок дотримуватись законодавчих норм, четвертий абзац присвячений проблемі, яка існує фактично в усіх кодексах, – конфіденційній інформації. Останній абзац присвячений почесному статусу поліцейського як особи, що служить народові. Таким чином, цей лаконічний текст закріплює те основне, на чому базується робота поліцейського.

Підсумовуючи огляд деонтологічних (моральних) кодексів і правил, виділимо основні моменти:

1. Усі кодекси та правила вимагають поваги та дотримання прав і свобод людини і громадянина.
2. Деонтологічні акти встановлюють шановний статус правоохоронця та наголошують на його службовому відношенні до населення.
3. Ставиться питання поведінки з конфіденційною інформацією, яка отримана під час виконання службових обов'язків.
4. Акти вимагають від поліціанта бути прикладом у всьому, незважаючи на те, знаходиться він на службі чи ні.
5. Кодекси вимагають постійного підвищення професійної підготовки, фізичного стану правоохоронця.
6. Переважна частина розглянутих актів регламентує взаємодію поліціанта, поліцейського підрозділу з керівництвом. Наголошується на обов'язку керівництва захищати права робітників та створювати гідні умови роботи правоохоронцям.

Національні Правила етичної поведінки поліцейських [1] затверджені наказом міністра внутрішніх справ 9 листопада 2016 р. в розвиток законодавства про національну поліцію. Вони складаються з п'яти розділів:

1. Загальні положення.
2. Основні вимоги до поведінки поліцейського.
3. Поведіння поліції з затриманими особами.
4. Взаємодія поліції із громадськістю та іншими державними органами.
5. Контроль керівників поліції за дотриманням етики поліцейськими.

Перше, що кидається в очі, у тексті немає посилань на те, що правила розроблені з урахуванням актів Організації Об'єднаних Націй.

Загальні положення містять мету Правил: «...урегулювання поведінки поліцейських з дотриманням етичних норм, формування в поліцейських почуття відповідальності перед суспільством і законом за свої дії та бездіяльність, а також сприяння посиленню авторитету та довіри громадян до поліції». Також наголошується на обов'язковості цих правил для поліцейських та обов'язковому ознайомленні з їхнім текстом усіх поліцейських. Окремим абзацом встановлюються основоположні принципи роботи поліціанта: верховенства права; дотримання прав і свобод людини, законності, відкритості та прозорості, політичної нейтральності, взаємодії з населенням на засадах партнерства, безперервності, справедливості, неупередженості та рівності.

Другий розділ складається з трьох підрозділів, кожний з яких починається словами: «Під час виконання службових обов'язків поліцейський повинен...», «Під час виконання службових обов'язків поліцейському заборонено...», «Поліцейський повинен дотримуватись...». З таких формулювань можна побачити, що розділ закріплює коло службових обов'язків та заборон. Але виникає питання: чому при такому змістовному розділі з обов'язками у Правилах взагалі відсутній розділ, наприклад, про умови праці, які повинні мати правоохоронці, їхні певні права тощо. Звісно, можна посилатись на інші нормативні акти, але досвід європейських країн показує, що наявність цих норм у Правилах усе ж таки більш доречно.

Певне здивування визиває третій розділ. Автору незрозуміло, навіщо розробляти окремий розділ стосовно ставлення до затриманих осіб. Затримана особа – це той же громадянин. Норми закріплені цим розділом стосуються кожного. Тому значення цього розділу не зовсім зрозуміле.

Як не зрозуміла назва четвертого розділу: Взаємодія поліції із громадськістю та іншими державними органами. Здається, сталася технічна помилка: громадськість ніколи не прирівнювалась до державних органів. Звернемось до змісту розділу. Він регулює відносини поліцейських з державними органами, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями та окремими громадянами. Взаємодія повинна реалізовуватись на основах партнерства. Підрозділ 2 цього розділу вимальовує вимоги до правоохоронця: «Незалежно від посади чи звання у відносинах із населенням поліцейський зобов'язаний бути тактовним та доброзичливим, висловлювати вимоги чи зауваження, що стосуються особи, у ввічливій та переконливій формі, надати можливість особі висловити власну думку, до всіх потерпілих від злочинів або інших правопорушень проявляти повагу, охороняти їх безпеку та право на невтручання в особисте життя». Як можна побачити, для виконання цих вимог фактично не потрібен високий рівень підготовки, але більш серйозні вимоги висуває зміст підрозділу 5: «З метою зменшення кількості випадків

застосування поліцейських заходів примусу поліцейський повинен проявляти розсудливість, відкритість, почуття справедливості, володіти комунікативними навичками (переконання, ведення переговорів тощо), а в необхідних випадках мати керівні та організаційні якості». Тобто напряду висуваються вимоги мати комунікативні, організаційні та керівні навички, мати почуття справедливості. У свою чергу, це вимагає більш сильної теоретичної підготовки поліціантів з психології, а з поняттям справедливості його може бути ознайомлено за допомогою філософії права. Ураховуючи, що справедливість – поняття певною стороною оціночне, усіх поліцейських необхідно навчати за єдиною методикою.

Розділ про функції керівника правоохоронного органу покладає на керівника обов'язок проводити навчання та інформаційно-роз'яснювальну роботу з розвитку етичної поведінки. Окремим підрозділом прописаний обов'язок протистояти корупційним випадкам. Керівник повинен їх попереджати, а виявивши – терміново звернутись до антикорупційних органів. Бачимо, що корупційна діяльність у поліції привертає увагу керівництва національної поліції.

Одним з обов'язків керівника є покарання робітника за порушення етичних норм та заохочення підлеглого. Ураховуючи характер Правил, автор вважає, що доречно було б перерахувати заходи заохочення та відповідальності, які може застосовувати керівник.

Підсумовуючи аналіз Правил етичної поведінки поліцейських, можна констатувати, що за змістом вони наближені до європейських зразків. Але є певні недоліки і питання, які вони піднімають. До недоліків можна віднести відсутність норм про умови роботи правоохоронців, не звернута увага на їхні права, не перераховані заходи заохочення і відповідальності. Доречно було б врахувати досвід Бельгії та ввести як форму оцінки роботи поліцейського його спілкування з керівником на очах усього колективу. Звертаючись до поставленої проблеми, то це проблема ретельної теоретичної підготовки правоохоронців та виховання у них певних компетенцій.

Висновок. Правила етичної поведінки правоохоронців – важливий нормативний крок у зміні ставлення правоохоронця до свого статусу. На основі таких актів правоохоронець отримує можливість показати суспільству свій несилловий, службовий статус відносно суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про затвердження правил етичної поведінки поліцейських: наказ М-ва внутр. справ № 1179 від 09.11.2016. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1576-16> (дата звернення: 25.10.2017).

2. Международные акты о правах человека: сб. док. Москва: Изд. группа НОРМА – ИНФРА М, 1999. 784 с.
3. Сборник документов Совета Европы в области защиты прав человека и борьбы с преступностью. Москва: СПАРК, 1998. 384 с.
4. Charte des valeurs de la Police Grand-Ducale. URL: <https://www.police.public.lu/fr/police-se-presente/valeurs/Charte-desvaleurs-de-la-Police-Grand.pdf> (дата звернення: 25.10.2017).
5. Beroepscode politie. URL: https://www.politie.nl/binaries/content/assets/politie/algemeen/publicaties-archief/beroepscode_politie.pdf (дата звернення: 25.10.2017).
6. Ahlf E.-H. Ethik im Polizei Management. Polizeietik mit Bezügen zu Total Quality Management. 2. ergänzte und überarbeitete Auflage. Wiesbaden: DruckVerlag Kettler GmbH, 2000. 352 s.
7. Code de déontologie de la police nationale et de la gendarmerie nationale. URL: <https://www.police-nationale.interieur.gouv.fr/Presentation-generale/Deontologie-et-controle> (дата звернення: 25.10.2017).
8. Морально-этический кодекс полицейского США. URL: <http://www.vuzlib.su/beta3/html/1/15557/15654/> (дата звернення: 25.10.2017).

REFERENCES

1. Pro zatverdzhennia pravyl etychnoi povedinky politseyskykh : Nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav № 1179 vid 09.11.2016. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1576-16> [in Ukrainian].
2. Mezhdunarodnyie aktyi o pravah cheloveka. Sbornik dokumentov (1999). Moskva: Izdatelskaya gruppа NORMA – INFRA M [in Russian].
3. Sbornik dokumentov Soveta Evropyi v oblasti zaschityi prav cheloveka i borbyi s prestupnostyu (1998). Moskva: SPARK [in Russian].
4. Charte des valeurs de la Police Grand-Ducale. URL: <https://www.police.public.lu/fr/police-se-presente/valeurs/Charte-desvaleurs-de-la-Police-Grand.pdf>
5. Beroepscode politie. URL: https://www.politie.nl/binaries/content/assets/politie/algemeen/publicaties-archief/beroepscode_politie.pdf
6. Ahlf, E.-H. (2000). Ethik im Polizei Management. Polizeietik mit Bezügen zu Total Quality Management. 2. ergänzte und überarbeitete Auflage. Wiesbaden: DruckVerlag Kettler GmbH.
7. Code de déontologie de la police nationale et de la gendarmerie nationale. URL: <https://www.police-nationale.interieur.gouv.fr/Presentation-generale/Deontologie-et-controle>
8. Moralno-eticheskiy kodeks politseyskogo SShA. URL: <http://www.vuzlib.su/beta3/html/1/15557/15654/>[in Russian].

НОРМАТИВНЫЕ АКТЫ ЭТИЧНОГО ПОВЕДЕНИЯ ПОЛИЦЕЙСКИХ КАК НЕОБХОДИМАЯ ЧАСТЬ ЗАКОНОДАТЕЛЬНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ИХ СОТРУДНИЧЕСТВА С ОБЩЕСТВОМ

Трофименко В. А.

В публикации анализируется нормативная база европейских стран с позиций наличия правил (кодексов) этического поведения полицейских. С позиций опыта европейских стран делается анализ национальных Правил этического поведения полицейских. Оценивая в целом Правила положительно, автор обращает внимание на некоторые их недостатки.

Ключевые слова: *этика, этическое поведение, правоохранительная система, полицейский, правила (кодексы) этического поведения.*

REGULATORY ACTS OF ETHICAL CONDUCT OF POLICE SERVANTS AS AN ESSENTIAL PART OF LEGISLATIVE ENSURING OF THEIR COOPERATION WITH SOCIETY

Trofimenko V. A.

The author focuses on the continuing European integration, which demands renovation of the regulatory and legal framework of the government, including the law-enforcement branch. Having key laws, the Ministry of Internal Affairs developed and adopted the Regulations of ethical conduct for police servants. The aim of the work is the analysis of other states' experience and the analysis of the national Regulations based on this analysis.

In the publication is analyzed the regulatory framework of the European countries from the point of existence of regulations (the codes) of ethical conduct of police servants. There is a shot analysis of the deontological regulatory acts of Belgium, Luxembourg, the Netherlands, Northern Ireland and also the lead countries of the European Union: France and Germany.

The attention is payed on the government's different slant on the question of regulation of the ethical and moral conduct of the law enforcement officers. Some adopt declarative acts, others establish codify acts. The author emphasizes the best moments. At the end of the analysis is made a small generalization. Further the author goes on with the analysis of the content of the national Regulations of ethical conduct of servants.

There is an analysis of five sections of the Regulations. The author is surprised, that the Ministry of Internal Affairs doesn't refer to the acts of the United Nations Organizations concerning to the given problem. The author misunderstand the particular section about handling apprehended citizens and also incomprehensible (and even incorrect) title of the

one section. The important norms of rights and working conditions for police servants weren't displayed. Although the nature and the content of the Regulations demand such norms. Speaking about encouragements and punishments, the authors weren't able to indicate their list, so they referred to other regulatory acts.

Overall, the regulations of ethical conduct of police servants gave a positive impression on the author. However, there is still feeling of the definite incompleteness and crudity of this deontological document.

Keywords: ethics, ethical conduct, law enforcement officers, police servants, regulations (the codes) of ethical conduct.

